

АСТРОНОМІЧНА ОБСЕРВАТОРІЯ КІЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

— науково-дослідна та навчальна установа. Засн. 1845. До її складу входять дві заміські спостережні станції (біля с. Лісники Києво-Святошин. р-ну та с. Пилиповичі Бородян. р-ну Київ. обл.). Гол. інструменти: меридіанне коло Репсольда, астрографи з діаметрами об'єктивів 15–17 см, фотосферно-хромосфер. телескоп, горизонтал. соняч. телескоп, оптичні метеорні патрулі, апаратура для радіолокації метеорів. Напрями дослідж.: теорія заг. відносності та релятивіст. астрофізика (О. Богородський, А. Манджос та ін.); вивчення галактик, створення каталогів спец. класів галактик (В. Караченцева); вивчення метеор. явищ, еволюції динаміки астероїдів, астероїд. небезпеки (В. Кручиненко, А. Казанцев та ін.). Обсерваторія відома своїми дослідж. координат небес. тіл (за час роботи меридіан. кола виконано понад 100 тис. спостережень зірок та планет); внеском у створення небес. систем координат; вивченням координат зірок у біляполюс. зоні неба; астероїдів, питань проблеми астероїд. небезпеки;

проблем комет (розпочав 1939 С. Всехсвятський); відомі результати числен. експедицій науковців обсерваторії у місця повних соняч. затемнень для спостережень соняч. корони, розпочаті від серед. 19 ст. (від 1939 разом з ученими каф. астрономії університету — Є. Пономарьов з колегами), що дало можливість зрозуміти динам. природу соняч. корони, згідно з якою існує явище невпин. витікання соняч. матерії назовні, що пізніш дістало влучну назву «сонячний вітер». Астрономи обсерваторії першими передбачили існування кільця навколо Юпітера (С. Всехсвятський) та вулканізму на супутниках великих планет, відкрили дві комети (К. Чурюмов), вивчали координати біляполюс. зірок та запропонували метод використання близьких до полюсу зірок для вивчення параметрів меридіан. кола (В. Фабриціус та ін.) тощо. Серед співробітників обсерваторії — М. Диченко, В. Дрофа, М. Чернега, В. Кручиненко, К. Чурюмов, В. Тельнюк-Адамчук (від 1987 — директор) та ін. Обсерваторія спільно з Гол. астроном. обсерваторією НАНУ працює над створенням сучас. астрометрич. інструментів та кількох зведених каталогів положень позагалактичних радіоджерел високої точності тощо. Бібліотека обсерваторії має унікальні видання, зокрема прижиттєві вид. М. Коперника, І. Ньютона, Р. Декарта.

Рекомендована література

1. Астрономічна обсерваторія Київського університету ім. Т. Шевченка: 150 років: 36. ст. К., 1995.

В. В. Тельнюк-Адамчук

Бібліографічний опис:

Астрономічна обсерваторія Київського університету / В. В. Тельнюк-Адамчук // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44533>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).